

Nr 277.

Av herr **Björnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 181 föreslås som ett led i åtgärderna för att trygga penningvärdet bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag samt om skyldighet för aktiebolag att på spärrkonto i riksbanken insätta vissa medel.

Särskilt insättningsplikten synes mig vara av stort värde som medel att motverka tendenser till inflation. Varje insättning på spärrkonto i riksbanken representerar nämligen med de begränsningar i förfoganderätten över insatta medel, som föreslås, en verklig sterilisering av köpkraft till motsvarande belopp intill dess spärren häves. Detta gäller trots det att riksbanken icke är skyldig att vid utnyttjandet av sin sedelutgivningsrätt behöva taga annan hänsyn till förpliktelser gentemot insättare på spärrkonti än till andra liknande skulder.

Emellertid kommer en insättning på spärrkonto att få karaktären av ett tvångslån, och av denna anledning synes mig frågan om räntegottgörelse icke ha fått en i allo tillfredsställande lösning. För ett bolag, som har tillräckliga medel utlånade med kort uppsägningstid, lämnar den föreslagna räntesatsen 2 % per år antagligen en ökning av ränteinkomsten, men för bolag, som nödgas upplåna medel, uppstår det beroende på arten av den säkerhet bolaget kan erbjuda en ränteförlust på 1—2 %. En sådan ränteförlust kommer tvivelsutan att betraktas som en extra beskattning och betingas icke av lagförslagets penningpolitiska syfte. Den får närmast betraktas som en icke avsedd verkan.

Även om den föreslagna räntesatsen 2 % särskilt med hänsyn till den relativt korta spärrtiden kan godtagas som en kompromiss, synes det önskvärt, att så långt det går reducera tvånget för aktiebolagen att göra icke avsedda ränteförluster. En möjlighet härtill har man, om man tillåter bolagen att fullgöra sin insättningsplikt genom att under betryggande former deponera obligationer och medge deponenterna rätt att uppbära därå utfallande räntor. Väljer man statsobligationer löpande med lägst 3 % ränta torde risken för kursförlust under spärrtiden icke behöva tagas med i räkningen. Sådana obligationer kunna nu säljas på börsen för en kurs, som ligger pari mycket nära och representera därför en likvid tillgång till prak-

tiskt taget sitt nominella värde. De mottagas mot en ringa kostnad i öppet förvar hos riksbanken och kunna kostnadsfritt inskrivas hos riksgäldskontoret i statsskuldboken.

I den mån bolag väljer denna metod reduceras riksbankens arbete med förändret av spärrkonti, vilket i och för sig vore önskvärt, och i varje fall blir det genom fördelningen av en ny arbetsuppgift på två avdelningar inom riksbanken och riksgäldskontoret en utjämning, som synes vara till fördel.

Det vore visserligen tekniskt möjligt att låta bolag fullgöra sin insättningsskyldighet till en del medelst obligationer och till återstoden medelst insättning å spärrkonti. Men för att icke försvåra nödig kontroll, synes det vara lämpligt föreskriva, att insättningsskyldigheten skall i sin helhet fullgöras antingen medelst obligationer eller genom insättning på spärrkonto.

Under förutsättning av bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 181 får jag med åberopande av vad ovan anförts hemställa,

att riksdagen måtte besluta,

1) att stadgandena i lagförslagets 18 § flyttas till 17 §, därvid de två styckena i nuvarande lagförslagets 17 § sammanföras, och att lagförslagets 19 § erhåller beteckningen 18 §;

2) att 19 § gives följande lydelse:

Har aktiebolag till riksgäldskontoret för inskrivning i statsskuldboken på spärrkonto inlämnat eller i öppet förvar hos riksbanken nedsatt obligationer utfärdade av staten och löpande med minst tre procents ränta till sammanlagt nominellt värde, som uppgår till minst det belopp, vartill stadgat spärrkontoinsättning enligt 7 § beräknas, skall bolaget anses ha fullgjort sin insättningsskyldighet enligt denna lag.

Inlösas sålunda till riksgäldskontoret eller riksbanken överlämnade obligationer, skall vad som erhållits i inlösen insättas å spärrkonto, så framt ej andra obligationer av det slag och till det nominella värde, som i första stycket sägs, lämnas i de inlösta obligationernas ställe.

Vad i denna lag är stadgat om medel å spärrkonto skall med det undantag, som i nästa stycke anges, äga motsvarande tillämpning å obligationer, som enligt vad i första stycket sägs överlämnats till riksgäldskontoret eller riksbanken, därvid vad i 17 och 18 §§ är stadgat om utbetalning av medel insatta på spärrkonto och om avtal eller

annan utfästelse rörande dylika medel, skall avse utlämnande från riksgäldskontoret eller riksbanken av enligt bestämmelserna i denna lag mottagna obligationer samt avtal rörande sådana obligationer.

Aktiebolag skall icke på grund av stadgandet i 15 § tillgodoföras ränta å de enligt första stycket till riksgäldskontoret eller riksbanken överlämnade obligationernas belopp. Å sådana obligationer eljest upplupen ränta skall icke vara underkastad spärr.

Stockholm den 16 mars 1948.

Edv. Björnsson.
